

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการในคณะกรรมการพนักงาน
สอบสวนคดีพิเศษ

กรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีหนังสือ ที่ ยธ ๐๘๐๐/๕๓๕ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษขอหารือเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ (กพศ.) ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ และความสมบูรณ์ของ กพศ. กรณีที่มีกรรมการใน กพศ. ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ โดยมีข้อเท็จจริงดังนี้

๑. มาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ บัญญัติว่า

“มาตรา ๓๕ ให้มีคณะกรรมการพนักงานสอบสวนคดีพิเศษคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า กพศ. ประกอบด้วย

(๑) ผู้แทนสำนักงาน ก.พ. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนกรมพระธรรมนูญ

(๒) คณะบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน และคณะบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน

(๓) พนักงานสอบสวนคดีพิเศษในตำแหน่งระดับ ๘ ขึ้นไปซึ่งได้รับเลือกจากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษด้วยกันเองจำนวนสามคน

(๔) ข้าราชการในกระทรวงยุติธรรมในตำแหน่งระดับ ๙ ขึ้นไปซึ่งมิใช่ข้าราชการในกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ปลัดกระทรวงยุติธรรมแต่งตั้งจำนวนสามคน

หลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกกรรมการตามวรรคหนึ่ง (๓) ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

มาตรา ๓๖ กรรมการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) และ (๔) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งรวมกันเกินสามวาระไม่ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๕/๕๔๙ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗ วรรคสอง มาตรา ๘ และมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม”

๒. กระทรวงยุติธรรมได้มีหนังสือ ที่ ยธ ๐๒๐๒/๐๐๓๘๗ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๑ แต่งตั้งข้าราชการในกระทรวงยุติธรรมจำนวนสามคน เป็นกรรมการใน กพศ. ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ

๓. เนื่องจากกรรมการใน กพศ. ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ และกรรมการตามข้อ ๒. จะครบวาระในวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๓ กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงได้มีหนังสือที่ ยธ (กบค.) ๐๘๑๔/๓๔๘๙ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ ถึงรองปลัดกระทรวงยุติธรรม หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านอำนวยความสะดวกยุติธรรม ขอให้นำเรียนปลัดกระทรวงยุติธรรมเพื่อโปรดพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการในกระทรวงยุติธรรมในตำแหน่งระดับ ๙ ขึ้นไปซึ่งมิใช่ข้าราชการในกรมสอบสวนคดีพิเศษจำนวนสามคนเป็นกรรมการใน กพศ. ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ แทนกรรมการซึ่งต้องพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

๔. รองปลัดกระทรวงยุติธรรม หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านอำนวยความสะดวกยุติธรรม มีความเห็นเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของ กพศ. ว่าควรเริ่มนับตั้งแต่ กพศ. ครบองค์ประกอบซึ่งจะทำให้วาระการดำรงตำแหน่งสิ้นสุดลงพร้อมกัน ไม่ใช่เริ่มนับตั้งแต่วันที่หน่วยงานส่งรายชื่อมา และได้ส่งคืนเรื่องให้กรมสอบสวนคดีพิเศษพิจารณาทบทวน

๕. เจ้าหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษได้พิจารณาประเด็นดังกล่าวแล้วมีความเห็นเป็น ๒ ฝ่าย

๕.๑ ฝ่ายแรก มีความเห็นว่าพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติถึงองค์ประกอบของ กพศ. ไว้ ดังนั้น กพศ. จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีองค์ประกอบครบตามที่มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) ถึง (๔) กำหนด และเมื่อมีองค์ประกอบครบและเกิด กพศ. ขึ้นแล้ว แม้ต่อมามีองค์ประกอบในส่วนที่เป็นกรรมการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) หรือ (๔) แล้วแต่กรณี จะต้องพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง ก็ไม่ทำให้ กพศ. ขาดองค์ประกอบและต้องสิ้นสภาพไป กพศ. ยังคงสถานะและปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๖ วรรคสี่ ประกอบกับมาตรา ๗ วรรคสอง ที่กำหนดให้กรรมการที่ต้องพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการเลือกหรือแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ และเนื่องจากการเป็นกรรมการใน กพศ. ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) หรือ (๔) มีลักษณะเป็นการเฉพาะตัวบุคคลและเป็นอิสระจากกัน ประกอบกับการเลือกกันเองให้ได้มาซึ่งบุคคลเพื่อเป็นกรรมการใน กพศ. ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) หรือ (๓) หรือการแต่งตั้งบุคคลให้เป็นกรรมการใน กพศ. ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๔) มีกระบวนการที่แตกต่างกัน ดังนั้น การพิจารณาว่าบุคคลที่ได้รับเลือกหรือแต่งตั้งให้เป็นกรรมการใน กพศ. ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) หรือ (๔) ดำรงตำแหน่งกรรมการใน กพศ. และเริ่มนับวาระการดำรงตำแหน่งตามวาระเมื่อใด จึงควรพิจารณาจากข้อเท็จจริงการได้มาตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) หรือ (๔)

เป็นแต่ละกรณีไป กล่าวคือ กรณีการเลือกกันเองให้ได้มาซึ่งบุคคลเพื่อเป็นกรรมการใน กพศ. ตาม มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) น่าจะถือว่าบุคคลที่ได้รับเลือกนั้นดำรงตำแหน่งและเริ่มนับระยะเวลา การดำรงตำแหน่งตามวาระตั้งแต่วันที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ส่งรายชื่อมายังกรมสอบสวนคดีพิเศษ ส่วนกรณีการเลือกกันเองให้ได้มาซึ่งบุคคลเพื่อเป็นกรรมการใน กพศ. ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๓) น่าจะถือว่าบุคคลที่ได้รับเลือกนั้นดำรงตำแหน่งและเริ่มนับระยะเวลาการดำรงตำแหน่งตามวาระ ตั้งแต่วันที่ได้ประกาศรายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการใน กพศ. ตามข้อ ๑๑ แห่งระเบียบ กระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกรรมการพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๕๘ และสำหรับกรณีการแต่งตั้งให้บุคคลเป็นกรรมการใน กพศ. ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๔) น่าจะถือว่าผู้ได้รับการแต่งตั้งนั้นดำรงตำแหน่งและเริ่มนับระยะเวลาการดำรงตำแหน่งตามวาระ ตั้งแต่วันที่กระทรวงยุติธรรมได้ส่งรายชื่อมายังกรมสอบสวนคดีพิเศษ

นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตว่า ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ หมวด ๔ คณะกรรมการพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการทดแทนกรรมการ หรือสถานะของกรรมการที่เหลืออยู่ ในกรณีที่มีตำแหน่งกรรมการใน กพศ. วางลงก่อนวาระ ไว้โดยเฉพาะ ประกอบกับไม่มีบทบัญญัติให้นำมาตรา ๙ ในหมวด ๑ คณะกรรมการคดีพิเศษ (กคพ.) มาใช้บังคับโดยอนุโลม ดังเช่นในมาตรา ๓๖ วรรคท้าย ที่ให้นำมาตรา ๗ วรรคสอง มาตรา ๘ และมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๕.๒ ฝ่ายที่สอง มีความเห็นว่า

(๑) วาระของ กพศ. เริ่มตั้งแต่วันที่ได้มีกรรมการทุกส่วนตามความใน มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) ถึง (๔) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ ครบถ้วนแล้ว

(๒) มาตรา ๓๖ วรรคแรก บัญญัติว่า “กรรมการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) และ (๔) ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี..” มีความหมายตามลายลักษณ์อักษร และเจตนารมณ์ว่า กรรมการทั้งสามส่วนในฐานะที่เป็นตำแหน่งมิใช่ในฐานะบุคคล มีการเริ่มวาระ การดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่เกิด กพศ. และมีการสิ้นสุดวาระการดำรงตำแหน่งเมื่อครบสองปี พร้อมกัน

(๓) เหตุที่ต้องแปลความคำว่ากรรมการตามลายลักษณ์อักษรและ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าเป็นตำแหน่งมิใช่เป็นตัวบุคคลนั้น เนื่องจากหากกฎหมายประสงค์ จะให้คำว่ากรรมการหมายถึงตัวบุคคลที่เป็นกรรมการ มาตรา ๓๖ จะต้องใช้คำว่า “ผู้ที่” ดำรง ตำแหน่งกรรมการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) และ (๔) ให้มีวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละสองปี ซึ่งจะเป็นเหตุให้วาระสองปีในการดำรงตำแหน่งกรรมการเริ่มต้นตั้งแต่วันที่บุคคล ผู้นั้นได้รับการแต่งตั้ง โดยจะมีการเริ่มวาระและสิ้นสุดวาระไม่พร้อมกัน ดังนั้น วาระสองปีของ ตำแหน่งกรรมการใน กพศ. สามส่วนตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) และ (๔) จึงเริ่มพร้อมกัน และสิ้นสุดลงพร้อมกัน

(๔) แม้ว่าในช่วงเวลาสองปีของวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการ ทั้งสามส่วน อาจมีผู้ที่เป็นกรรมการบางคนตายหรือลาออกก่อนที่จะครบวาระสองปี และมีการ

แต่งตั้งบุคคลเข้ามาแทนตำแหน่งกรรมการที่ว่างลง ย่อมเป็นการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งกรรมการเพียงเวลาที่เหลืออยู่ภายในวาระสองปีของกรรมการในตำแหน่งนั้น ๆ เท่านั้น

๖. จากข้อเท็จจริงและข้อพิจารณาข้างต้น กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงขอหารือในประเด็นปัญหา ดังนี้

๖.๑ บุคคลที่ได้รับเลือกหรือได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการใน กพศ. ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) หรือ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ แทนผู้ที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระ ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการใน กพศ. ตั้งแต่เมื่อใด และมีวาระการดำรงตำแหน่งอย่างไร

๖.๒ ในกรณีที่มีตำแหน่งกรรมการใน กพศ. ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) หรือ (๔) ว่างลงก่อนวาระ จะดำเนินการเพื่อให้มีกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างได้หรือไม่ อย่างไร

๖.๓ บุคคลที่ได้รับเลือกหรือได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการใน กพศ. ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) หรือ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ แทนตำแหน่งที่ว่างเนื่องจากมีผู้ที่พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการใน กพศ. ตั้งแต่เมื่อใด และมีวาระการดำรงตำแหน่งอย่างไร

๖.๔ ในกรณีที่มีตำแหน่งกรรมการใน กพศ. ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) หรือ (๔) ว่างลงก่อนวาระ กรรมการที่เหลืออยู่มีความสมบูรณ์เป็น กพศ. ตามกฎหมายที่จะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยมีผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมสอบสวนคดีพิเศษ) เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า เนื่องจากมาตรา ๓๕^๑ แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ มิได้กำหนดให้ กพศ. มาจากการแต่งตั้งของบุคคลใด และมีได้กำหนดให้

^๑มาตรา ๓๕ ให้มีคณะกรรมการพนักงานสอบสวนคดีพิเศษคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “กพศ.” ประกอบด้วย

(๑) ผู้แทนสำนักงาน ก.พ. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนกรมพระธรรมนูญ

(๒) คณะบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน และคณะบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน

(๓) พนักงานสอบสวนคดีพิเศษในตำแหน่งระดับ ๔ ขึ้นไปซึ่งได้รับเลือกจากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษด้วยกันเองจำนวนสามคน

(มีต่อหน้าถัดไป)

ต้องมีการแต่งตั้งผู้ที่ได้รับเลือกหรือได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) และ (๔) เป็นกรรมการใน กพศ. อีกครั้งหนึ่ง ดังนั้น วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ จึงเริ่มนับไม่พร้อมกัน ขึ้นอยู่กับกระบวนการได้มาซึ่งกรรมการในแต่ละกลุ่ม โดยแยกพิจารณาได้ดังนี้

กรณีกรรมการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) คือ คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน และคณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน ดังนั้น วาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปีจึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่บุคคลที่ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหรือเอกชน แล้วแต่กรณีได้รับเลือกให้เป็นกรรมการใน กพศ.

กรณีกรรมการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๓) คือ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษในตำแหน่งระดับ ๘ ขึ้นไปซึ่งได้รับเลือกจากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษด้วยกันเองจำนวนสามคน โดยที่มาตรา ๓๕ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ กำหนดให้หลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกกรรมการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๓) ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด ซึ่งข้อ ๑๑^๑ แห่งระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งกรรมการพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๘ กำหนดให้อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษประกาศรายชื่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในตำแหน่งระดับ ๘ ขึ้นไปที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการพนักงานสอบสวนคดีพิเศษโดยเรียงลำดับจากผู้ที่ได้คะแนนมากไปหาน้อย และรายงานผลการดำเนินการให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมทราบภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการตรวจนับคะแนน ดังนั้น การนับวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปีจึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษลงนามในประกาศรายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑)

(๔) ข้าราชการในกระทรวงยุติธรรมในตำแหน่งระดับ ๘ ขึ้นไปซึ่งมิใช่ข้าราชการในกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ปลัดกระทรวงยุติธรรมแต่งตั้งจำนวนสามคน

ให้กรรมการตามวรรคหนึ่งเลือกกรรมการด้วยกันเองคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการแล้วเสนอให้รัฐมนตรีเป็นผู้ออกคำสั่งแต่งตั้ง

ให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมสอบสวนคดีพิเศษซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๘ ขึ้นไปคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นเลขานุการที่ประชุม

หลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกกรรมการตามวรรคหนึ่ง (๓) ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

^๑ข้อ ๑๑ ให้อธิบดีประกาศรายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ โดยเรียงลำดับจากผู้ที่ได้คะแนนมากไปหาน้อย และรายงานผลการดำเนินการให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมทราบภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการตรวจนับคะแนน

กรณีกรรมการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๔) คือ ข้าราชการในกระทรวงยุติธรรม ในตำแหน่งระดับ ๙ ขึ้นไปซึ่งมิใช่ข้าราชการในกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ปลัดกระทรวงยุติธรรม แต่งตั้งจำนวนสามคน ดังนั้น การนับวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปีจึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ปลัดกระทรวงยุติธรรมลงนามในคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการในกระทรวงยุติธรรมเป็นกรรมการ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หรือหากไม่มีการทำคำสั่งแต่งตั้งดังกล่าว ก็นับตั้งแต่วันที่ ปลัดกระทรวงยุติธรรมลงนามในหนังสือแจ้งการแต่งตั้งมายังกรมสอบสวนคดีพิเศษ

อนึ่ง ตามประเด็นคำถามที่ระบุว่า “บุคคลที่ได้รับเลือกหรือได้รับแต่งตั้งให้เป็น กรรมการใน กพศ. มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) หรือ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวน คดีพิเศษฯ แทนผู้ที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระ...” นั้น น่าจะเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน เพราะ เมื่อกรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว ผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งกรรมการ ย่อมเป็นการดำรง ตำแหน่งเริ่มต้นตามวาระของตน มิใช่เป็นการดำรงตำแหน่งแทนใคร

ประเด็นที่สอง เห็นว่า ในการดำเนินการหรือปฏิบัติหน้าที่ของ กพศ. จะต้องทำ ในรูปของคณะกรรมการ ดังนั้น กรณีที่กรรมการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) หรือ (๔) แห่ง พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงต้อง รับผิดชอบเพื่อให้มีกรรมการแทนตำแหน่งกรรมการที่ว่างลง ทั้งนี้ เพื่อให้มีกรรมการครบถ้วน ตามที่กฎหมายกำหนด

ประเด็นที่สาม เห็นว่า เนื่องจากมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง” แห่งพระราชบัญญัติ การสอบสวนคดีพิเศษฯ ได้กำหนดไว้ชัดแจ้งว่า กรรมการที่ได้รับเลือกหรือได้รับแต่งตั้งมีวาระ การดำรงตำแหน่งคราวละสองปี โดยไม่มีบทบัญญัติยกเว้นให้กรรมการที่ได้รับเลือกหรือได้รับ แต่งตั้งแทนตำแหน่งกรรมการที่ว่างลงก่อนครบวาระมีวาระการดำรงตำแหน่งน้อยกว่าสองปี ดังนั้น โดยปกติกรรมการที่ได้รับเลือกหรือได้รับแต่งตั้งดังกล่าวไม่ว่ากรณีใด ๆ จึงมีวาระการดำรงตำแหน่ง

“มาตรา ๓๖ กรรมการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) และ (๔) มีวาระการดำรง ตำแหน่งคราวละสองปี ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งรวมกันเกินสามวาระ ไม่ได้

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) พ้นจากการเป็นคณบดีหรือการเป็นข้าราชการในกระทรวงยุติธรรม

(๔) กพศ. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมดให้พ้นจาก ตำแหน่ง เนื่องจากการกระทำหรือมีพฤติการณ์ไม่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่กรรมการพนักงานสอบสวน คดีพิเศษ

สำหรับกรณีการพ้นจากตำแหน่งคณบดีเพราะครบวาระการเป็นคณบดีนั้น ให้กรรมการผู้นั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนครบวาระการเป็นกรรมการ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗ วรรคสอง มาตรา ๘ และมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

สองปีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม โดยที่มาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง^๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติว่า “ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งอาจแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการแทนได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน” และโดยที่ กพศ. เป็นคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครอง จึงต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง แต่มาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เป็นบทบัญญัติที่ใช้สำหรับกรรมการที่มาจากการแต่งตั้ง ไม่รวมถึงกรรมการที่มาจากการเลือกกันเองหรือมาจากการเลือกตั้งซึ่งมีกระบวนการการได้มาแตกต่างจากการแต่งตั้ง มาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง จึงใช้ได้เฉพาะกับกรรมการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ ซึ่งมาจากการแต่งตั้งเท่านั้น ส่วนกรรมการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง ไม่อาจนำมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับได้ กล่าวโดยสรุป วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการที่ได้รับเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ จึงมีวาระสองปี ส่วนกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ มีวาระเท่าที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

ประเด็นที่สี่ เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ในระหว่างการดำเนินงานของ กพศ. หากกรรมการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) หรือ (๔) ว่างลงก่อนครบวาระให้กรรมการจำนวนเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ ประกอบกับมาตรา ๓๖ วรรคสี่^๕ แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ ก็มีได้กำหนดให้นำมาตรา ๙^๖ แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ มาใช้บังคับกับกรรมการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) หรือ (๔) โดยอนุโลม คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) จึงเห็นว่า การที่มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง^๗ แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ กำหนด

^๕มาตรา ๗๗ ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งอาจแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการแทนได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ฯลฯ

ฯลฯ

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

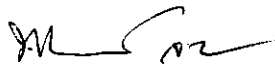
^๗มาตรา ๙ เมื่อตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิว่างลงก่อนวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายในสามสิบวัน เว้นแต่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับเวลาที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ยังอยู่ในตำแหน่ง

ในระหว่างที่ยังมิได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

^๘โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

องค์ประกอบของ กพศ. โดยแยกออกเป็นบุคคลสี่กลุ่ม แสดงให้เห็นว่า กฎหมายประสงค์ให้บุคคลจากสี่กลุ่มเข้ามาร่วมกันพิจารณาให้ความเห็นว่าคำสั่งของผู้บังคับบัญชาพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นไปโดยถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของ กพศ. ไม่ว่าในขณะใด ๆ จึงต้องมีบุคคลจากสี่กลุ่มนี้อยู่ด้วยเสมอ หากขาดบุคคลจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไปทั้งหมด กพศ. ย่อมไม่ครบองค์ประกอบของคณะกรรมการ และไม่มีคุณสมบัติที่จะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ด้วยเหตุนี้ ในกรณีที่มีตำแหน่งกรรมการใน กพศ. ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) หรือ (๔) วางลงก่อนครบวาระ ถ้ายังมีกรรมการในแต่ละกลุ่มเหลืออยู่ และมีจำนวนครบองค์ประชุม กพศ. ก็ย่อมปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้าในขณะใดที่กรรมการในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งวางลงทั้งหมด องค์ประกอบของ กพศ. ย่อมไม่สมบูรณ์และปฏิบัติหน้าที่ต่อไปไม่ได้

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๕๓